

>> Orelles de vidre. *Museu d'Art de Girona, 1992.*
(Foto: ARXIU PERE NOGUERA)

Reconeixem les propostes de Pere Noguera per la seva humilitat plàstica. Ja sigui en el seu vessant més semiòtic, amb fotocòpies i fotografies anònimes; més físic, amb elements com el fang i el rovell; o més objectual, amb els càntrics que no brollen i els rellotges sense agulles, hi ressona sempre una actitud amatent cap als processos naturals. Cal, però, adonar-se com una cosa porta a l'altra d'una manera necessària per obtenir una idea de conjunt. És el mateix Pere Noguera qui, en una visita al seu estudi, ens guia pel seu treball al llarg de cinquanta anys. Sí, cinquanta!

Pere Noguera: «Tot ho és, viu»

Text > CRISTINA MASANÉS

Una tarda generosa i memorable a la seva «casa món» de la Bisbal. Vàrem anar-hi amb Jordi Mitjà, artista visual d'una generació hereva, d'alguna manera, de la de Pere Noguera (la Bisbal, 1941), i vàrem sortir-ne amb la sen-

sació d'haver viatjat a una altra lògica, a un moment antic, de quan les coses s'esdevenien i els humans les interpel·laven. No serà fàcil, des d'aquí, comparir tots els matisos. Ho intentarem.

Una antiga fàbrica de suro ha estat convertida en habitatge i lloc de

treball, una distinció que Pere Noguera no fa. «No cal fer res, només deixar que les coses siguin», ens explica en un pati jardí on plantes adventícies negocien espai amb velles màquines sure-res i estris d'índole diversa que fiten el temps. Un cop dins la casa, assistim a

>> Monotips. *La Gàbia, Girona, 1971.* (Foto: ARXIU PERE NOGUERA)

>> Exposició a la Galeria Massanet de l'Escala, el 1977. (Foto: ARXIU PERE NOGUERA)

un recorregut per cinc dècades de producció a través d'un univers d'objectes que han format part d'instal·lacions i accions en espais com la Fundació Miró, la Fundació Tàpies, els Espais Volart o el Centre Georges Pompidou de París. Hi trobem figures amb restes de fang («ui, aquest gos ha fet molts papers»), cadires amb missatge, recipients de plàstic, escombres de bruc, rajoles de ceràmica, peces de cautxú, mapamundis i un arxiu d'arxius de fotografies procedents de mercats de vell que converteixen l'espai en una gran instal·lació. «Treballar cada dia té tanta importància com una exposició», assegura Noguera, mentre ens guia per l'espai amb la seva companya, Isabel Mas.

«Tot comença amb el monotip»

L'any 1970, en paral·lel a un primer moment professional com a futbolista i d'una formació escultòrica amb Eudald Serra a l'Escola Massana, aquest fill de sastre i veí d'impressor i de fotògraf en una vila terrissaire, com ell mateix precisa, va agafar un linòleum, gúbies i tinta i va començar a experimentar. Hi ha una sèrie de fotografies del 1971 enregistrades en un petit espai anomenat *La Gàbia de Girona*, on un jove

Una antiga fàbrica de suro ha estat convertida en habitatge i lloc de treball, una distinció que Pere Noguera no fa

Pere Noguera entinta linòleums mentre grans i petits observen embadalits, en un moment en què ningú no parla, encara, de la idea de procés en l'art. «Tot comença amb el monotip», acla-

Hi trobem figures amb restes de fang, cadires amb missatge, recipients de plàstic, escombres de bruc, rajoles de ceràmica, peces de cautxú, mapamundis i un arxiu d'arxius de fotografies procedents de mercats de vell

>> La visita ets tu. Galeria Canaleta, Figueres, 1980. (Foto: ARXIU PERE NOGUERA)

L'obra de Noguera amb fotocòpies és per tots coneguda: fotocòpies en blanc i negre que han substituït les etiquetes comercials d'objectes de consum quotidià i han unificat així la varietat cromàtica

>> Horizontal. Museu d'Història de la Ciutat, Girona, 1982. (Foto: ARXIU PERE NOGUERA)

>> Museu ficció. Museu d'Olot, 1982. (Foto: ARXIU PERE NOGUERA)

En les seves propostes hi ressona aquella actitud antiga d'observació dels processos naturals i aquella certesa que transmetia Heràclit quan anunciava que, fins i tot en la seva quietud aparent, allò que fa que les coses siguin vives és el seu moviment incessant

reix Noguera, referint-se a aquests gravats d'impressió única que li serveixen per observar el positiu i el negatiu, i per elaborar tot seguit tampons amb petits missatges (com el «No-guerra», que juga amb el seu cognom), amb els quals construeix figures damunt del paper, en una acció premonitòria del que serà un llarg camí amb la imatge.

«Cal tenir en compte que el tampó és una impremta manual», ens explica, perquè entenguem com aquest primer moment gràfic el va portar, d'una manera natural, a treballar amb fotocòpies, que als anys setanta eren una tècnica d'impressió a l'abast de tots però que ningú considerava obra d'art. Ningú menys els primers artistes conceptuals, com Pere Noguera, que van reivindicar-la com a obra document.

L'obra de Noguera amb fotocòpies és per tots coneguda: fotocòpies en blanc i negre que han substituït les etiquetes comercials d'objectes de consum quotidià i han unificat així la varietat cromàtica. «Desenvolupaves tota una estratègia de contingut», comenta mentre ens explica com, en aquestes estratègies conceptuals amb la imatge, va ser el 1972-1973 quan va adquirir al Mercat dels Encants l'arxiu complet d'un fotògraf anònim. «Quan vaig tenir totes les capses dins del cotxe, va baixar tant el darrere que vaig haver d'esperar que fos de nit per agafar la carretera i tornar cap a casa.» Va ser l'esperó d'una prolífica trajectòria com a recollidor d'arxius que ha donat lloc a un gènere propi, el de la fotografia intervinguda. Hi ha una altra exposició premonitòria que va presentar a la Galeria Massanet de l'Escala l'estiu de 1977, amb fotocòpies, fotografies, arxivadors i pedres fixades a la paret. Noguera investiga la representació de la representació dels mitjans, d'aquí que el seu sigui un treball clarament polític o, com va escriure el figuerenc Narcís Pijoan en una ressenya a la premsa, «el desmuntatge impecable de la nostra memòria visual».

El monocrom i l'enfangada

Un segon element pel qual és conegut Noguera són les enfangades, un terme propi amb què va designar l'acció de revestir amb una capa de fang objectes quotidians que es clivellen amb l'assecatge i donen lloc a una nova orografia de la matèria. Un gest radicalment

>> Observar el corrent. *Sales municipals de Girona, 1994.* (Foto: ARXIU PERE NOGUERA)

senzill que anul·la les diferències entre els objectes, reduint-los a la seva forma o estructura.

La primera va ser a Pamplona el 1979. L'any següent, a la pionera Galeria Canaleta de Figueres, va presentar una magnífica enfangada, amb un llist d'objectes a terra i quadres a les parets revestits de fang que havies d'observar des de la porta d'accés, de vidre, on es llegia: «La visita ets tu». Dos anys després, al Museu d'Història de Girona, Noguera va enfangar un desplegament extraordinari d'objectes trobats al riu Rissec, a tocar de la Bisbal. Un riu avall d'objectes sobrants de la societat industrial que visitaves damunt d'una passera de fusta i que, anys més tard, el 1994, va replicar amb taps de suro i troncs de sureres en una instal·lació preciosa a les sales municipals de Girona: *Observar el corrent*, es deia.

Consolidava així una tradició d'enfangades refermant alhora l'interès pel monocrom. Si el fang cromatitza cap a marró, al Museu d'Olot va presentar l'any 1982 la instal·lació *Museu ficció*, que compartia espai amb escultures de Miquel Blay. Noguera va distribuir al voltant de les figures de guix de Blay nombrosos objectes de desfet industrial emblanquinats amb terra caolí, buscant així la unitat del blanc. Una operació cromàtica antiimpressionista repetida en múltiples formats i accions, com la que va presentar el 1992 al Museu d'Art de Girona: *Orelles de vidre*. En aquest cas, l'agrisament el donava el paper de diari, amb què va embolicar capses, llibres i copes que va dipositar en fileres a terra mentre caminava damunt vidres folrats de paper de diari que s'anaven trencant.

>> Despertador sobre el pont de la riera de Santa Llúcia. *Bianyal, Vall de Bianya, 2017.*
(Foto: MARÍA SÁEZ DE PABLO)

«Jo no he fet res, només ho he seleccionat i mostrat»

Ja sigui en el treball tant amb objectes com amb imatges o bé en les seves accions, en les propostes de Noguera hi ressona aquella actitud antiga d'observació dels processos naturals i aquella certesa que transmetia Heràclit quan anunciava que, fins i tot en la seva quietud aparent, allò que fa que les coses siguin vives és el seu moviment incessant. L'assecatge del fang, l'òxid del rovell i la humitat, l'acció de l'aigua damunt la terrissa... L'amic Vicenç Altaió

parla, en els textos per a la darrera exposició de Noguera als Espais Volart, de «rellegir els elements naturals». Part de la saviesa de Noguera és aquest confiar en les coses i les seves transformacions, ja siguin els quatre elements clàssics com els excedents de les societats contemporànies: «És un material trobat, jo no he fet res, només seleccionar-lo i mostrar-lo», diu sovint. Sense ironia i sense un gran sentit lúdic, sense una predisposició atenta i facilitadora de relacions, sense una lògica clarament processual i sense aquesta radicalitat i llibertat que pocs artistes són capaços d'aconseguir, aquest «no fer res» no seria possible.

Deixem Pere Noguera a la seva casa univers i tornem a l'article de Narcís Pijoan, un text en què Noguera es reconeix quan diu, de la seva obra, que és «un emocionant ressò coral d'epopeia contemporània domèstica i quotidiana. Humil. Jo diria, recordant un poema de Miquel Martí Pol, que quan veieu l'obra de Noguera "hi trobareu la vostra pròpia veu; | la buidor elemental del vostre viure | que us omple les mans de vent"».

>> Repàs flotant. *Terrera de Vacamorta, Cruïlles, 1995.* (Foto: ARXIU PERE NOGUERA)

